

Література

1. Шаповал В.М. Конституційне право зарубіжних країн : підручник / В.М. Шаповал. – 4-те стереотип. вид. – К. : АртЕк, 2001. – С. 233.
2. Кохановський В.В. Інститут президента в Україні та конституційно-правове закріплення строку його повноважень та способу обрання / В.В. Кохановський // Часопис Київського ун-ту права. – 2011. – № 3. – С. 113–116.
3. Кривенко Л.Т. Проблеми виборів Президента в контексті джерел парламентської і президентської влади / Л.Т. Кривенко // Вибори Президента України – 99: проблеми теорії і практики : зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (доповіді, виступи, рекомендації). – К. : Центральна виборча комісія, 2000. – С. 124–132.
4. Белов Д.М. Порівняльно-правовий аналіз інституту президентства в Україні та Франції : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02 / Белов Д.М. – К., 2005. – 197 с.
5. Административное право зарубежных стран : учебное пособие / под ред. А.Н. Козырина. – М. : Спарк, 1996. – С. 76.

Кобак Алла Сергіївна

студентка юридичного факультету

Науковий керівник – к.пед.н., доцент Савіщенко В.М.

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ШЛЯХИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ В УКРАЇНІ

Динамічний розвиток українського суспільства, інтеграція України у світове співтовариство актуалізує вивчення та наповнення реальним змістом багатьох правових понять та правових явищ. Серед них особливе місце посідають теоретико-правові проблеми формування правової держави.

Термін «правова держава» можна розглядати як теоретичне і як практичне поняття, таке, що спирається на конституційне проголошення країни правовою. Конституція, проголосивши Україну правовою державою, закріпила не стільки реальний, скільки бажаний стан держави, що констатується в її преамбулі [1]. Так, в Україні на сьогодні створено лише правові передумови для становлення і подальшого розвитку цієї концепції.

Історія людства переконливо доводить, що становлення правової держави неможливе без демократизації державного управління та розбудови громадянського суспільства. У сучасній Україні правові межі відносної самостійності держави від суспільства тільки визначаються, тому необхідною умовою ефективної організації та реалізації державної влади є співіснування держави й суспільства на якісно нових засадах, якими є розбудова правової держави і громадянського суспільства [2, с. 10].

Формування правової держави є складним і тривалим процесом. Щоб побудувати в Україні правову державу, необхідно аби вимоги, що становлять її зміст, були реально втілені в життя, що, у свою чергу, потребує завершення

правової, політичної, економічної та соціальної реформ. Передусім, це такі вимоги, як забезпечення панування права, захист і гарантування основних прав і свобод людини і громадянина, поділ влади тощо.

В умовах проведення правової реформи необхідним є скасування тих законів, які не відповідають потребам суспільного життя; розроблення нових нормативних актів, прийняття яких продиктоване сучасними вимогами і об'єктивно існуючими потребами правового регулювання; здійснення адаптації національного законодавства до законодавства Європейського Союзу, що зумовлено намірами України інтегруватися в об'єднану Європу; формування чіткої правової політики держави тощо. При цьому важливою складовою правової реформи мають стати процес формування нової судової системи, впорядкування процесу правотворчості, розмежування правотворчих повноважень органів законодавчої та виконавчої гілок влади.

Однак правову державу не можна побудувати, обмежившись лише прийняттям законів. Крім демократичного законодавства, необхідно забезпечити систему суворого додержання і виконання законів усіма суб'єктами влади. Це тим більш важливо в умовах перехідного періоду, коли на рівні з попередніми формами суспільних відносин розвиваються нові [3, с. 436]. Крім того, поряд з удосконаленням законодавства не менш важливою умовою побудови правової держави є підвищення якості юридичної практики, яка, у свою чергу, залежить від правової, професійної культури тих, хто створює і застосовує законодавство.

Головною метою здійснюваної політичної реформи є завершення конституційної реформи з метою налагодження ефективної взаємодії між вищими органами державної влади відповідно до принципу поділу влади, розроблення і законодавче закріплення процедури формування і функціонування парламентської більшості, створення дійового механізму взаємодії та взаємної відповідальності президента, парламенту та уряду щодо розроблення та здійснення державної політики, структурування політичної системи суспільства тощо.

До речі, обов'язковим є затвердження принципу верховенства права [4], що розглядається як основна умова формування та функціонування правової держави. Так, українські дослідники О. Скрипнюк та С. Погребняк зазначають, що без верховенства права неможливе здійснення прав і свобод людини, а також гарантій, що надаються їй з боку державної влади [5, с. 139–140; 6, с. 41]. Саме за відсутності верховенства права неможливим є гарантування державного ладу. Звідси виникає питання наявності ефективного механізму гарантій державного ладу, що є обов'язковим у розбудові правової держави та громадянського суспільства.

Не менш важливими для формування правової держави в Україні є підвищення рівня правової культури і правосвідомості громадян, посадових осіб і суспільства в цілому, виховання почуття поваги до права, забезпечення знання своїх прав і свобод, юридичних обов'язків, уміння їх правильно реалі-

зовувати та виконувати. Високий рівень правової культури і правової свідомості необхідний для утвердження в суспільстві законності, справедливості, встановлення такої атмосфери, в якій людина може вільно жити і розвиватися як особистість [7, с. 8]. Знання права, повага до нього, переконаність в обов'язковості його виконання – необхідна умова створення правової держави [8, с. 12]. З цього випливає, що ще однією умовою на шляху формування правової держави є переборення правового нігілізму.

Ідея розбудови України як соціальної, правової держави повинна стати цільовою настановою діяльності не тільки політиків і державних діячів, а й суспільства в цілому.

Таким чином, говорячи про шляхи формування України як правової держави, маємо зазначити, що практично вони мають бути тісно пов'язаними між собою, з одного боку, сприяти реалізації основ правової державності, що вже знайшли своє відображення у Конституції України, а з іншого – реально наблизити систему вітчизняного законодавства до міжнародно-визнаних стандартів у галузі забезпечення прав людини і громадянина та принципів функціонування державної влади.

Література

1. Конституція України від 28 червня 1996 року (зі змінами і доп.) // ВВР України. – 1996. – № 30. – Ст. 141 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rada.gov.ua>.
2. Кваша А. «Правова держава» і «громадянське суспільство»: компаративний аналіз категорій / А. Кваша // Державне управління та місцеве самоврядування. – 2015. – Вип. 1. – С. 3–12.
3. Лафітський В. Правова держава і фактори її розвитку в порівняльно-правовому вимірі / В. Лафітський // Порівняльне правознавство. – 2013. – № 1–2. – С. 435–449.
4. Кваша А.С. Правова держава і верховенство права в Україні: семантичні особливості та критерії оцінювання / А.С. Кваша // Актуальні проблеми державного управління. – 2016. – № 1. – С. 136–142.
5. Скрипнюк О.В. Соціальна, правова держава в Україні: проблеми теорії і практики. До 10-річчя незалежності України : монографія / О.В. Скрипнюк. – К. : Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького НАН України, 2000. – 600 с.
6. Погребняк С. Основні вимоги, що впливають з принципу верховенства права / С. Погребняк // Вісник Академії правових наук України. – 2008. – № 4 (51). – С. 41–53.
7. Ганзенко О.О. Формування правової культури особи в умовах розбудови правової держави Україна : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.01 «Теорія та історія держави і права; історія політичних і правових учень» / О.О. Ганзенко. – К., 2003. – 16 с.
8. Аблязов Д.Е. Соціальна, правова держава та права людини і громадянина / Д.Е. Аблязов // Форум права. – 2012. – № 1. – С. 10–14.